

İlgili Kanun/md:
506 s.SSK/11/A,24
818 s.BK.41

T.C.
Y A R G I T A Y
21.Hukuk Dairesi

Esas No: 2004/6433
Karar No: 2004/6503
Tarihi: 01.07.2004

- İŞ KAZASININ UNSURLARI
- KUSUR DURUMUNUN TESPİTİ
- DESTEĞİN BELİRLENMESİ

ÖZÜ: İş kazası sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır. Aynı Yasanın 11/A-a maddesine göre de sigorta olayının işyerinde meydana gelmesi halinde bu olayın iş kazası sayılması yasal zorunluluktur.

Mahkemece yapılacak iş, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında ve olayın niteliğine de uygun bilirkişilere dosya tevdi edilerek, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşullar göz önünde tutularak ve özellikle işyerinin niteliğine göre iş disiplini temin etmeyen işverenin de olayda kusurlu olduğu gözetilerek, işyerinde uygulanması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğünün ilgili maddeleri incelenmek suretiyle, işverenin işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu hangi önlemleri aldığı hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin ne ölçüde uyduğu gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelemek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde saptamaktır.

Davacılar anne ve babanın maddi tazminat talepleri yönünden olayın iş kazası olduğu açık olmakla 506 sayılı Yasanın 24. maddesi gereğince işlem yapmaları kısaca Kurum'dan gelir bağlanması için kuruma başvurularını giderek bu yönde dava açmaları için önel vermek ve verilen önelin sonucuna göre karar

vermekten ibarettir.

DAVA: Davacılar murisinin davalı Ali Pınar'a ait işyerinde çalışırken diğer işçi tarafından öldürülmesi nedeniyle maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin reddine karar vermiştir.

Hükmün davacı ve davalılardan Kurum vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Hacer Pat tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Davacılar, murisleri Mehmet'in iş kazasında öldüğünü belirterek yazılı maddi ve manevi tazminatların davalılardan tahsilini istemişlerdir.

Mahkemece, yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmiş ise de bu sonuç aşağıdaki belirtilen nedenlerle yerinde değildir.

1) Zararlandırıcı sigorta olayının davacılar murisi ile işyerinde diğer işçi Abdurrahman arasında çıkan kavga sonrasında meydana geldiği, bu yönüyle davanın yasal dayanağının 506 sayılı Yasanın 11-A maddesi olduğu açıktır. Anılan bu maddeye göre iş kazası sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır. Aynı Yasanın 11/A-a maddesine göre de sigorta olayının işyerinde meydana gelmesi halinde bu olayın iş kazası sayılması yasal zorunluluktur. Somut olayda olayın iş yerinde olduğu tartışmasız olduğundan bu zararlandırıcı olay bir iş kazasıdır. Mahkemenin buna yönelik bir inceleme yapmadığı ortada ise de dosya kapsamı gereğince olayın iş kazası olduğu kabul edilerek aşağıdaki belirtilen konularda inceleme yapılarak sonuca gidilmesi gerekir.

2) Zararlandırıcı olaya maruz kalan işçinin olay günü işyerinde çalışmakta iken iş kazası sonucu öldüğü açıktır.

İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işveren işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlü olduğu İş Kanununun 77. maddesinin açık buyruğudur.

Yargılamalar sırasında alınan 7.12.2003 günlü bilirkişi raporunda murisin %25, olaya neden olan diğer işçi Abdurrahman'ın %75 kusurlu oldukları Taşeron Cemal Turan ile asıl işveren Dağ Tuğla A.Ş.'nin de kusursuz sorumluluklarının bulunduğu, bu yönüyle genel hükümlere göre rapor düzenlendiği anlaşılmış ise de alınan kusur raporunun olayın niteliğine iş ve sosyal güvenlik hukuki uygulamalarına ilişkin olmadığı ortadadır.

Bu yönden mahkemece yapılacak iş, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında ve olayın niteliğine de uygun bilirkişilere dosya tevdi edilerek, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşullar göz önünde tutularak ve özellikle işyerinin niteliğine göre iş disiplinini temin etmeyen işverenin de olayda kusurlu olduğu gözetilerek, işyerinde uygulanması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğüne ilişkin maddeleri incelenmek suretiyle, işverenin işyerinde alması gerekli önlemlerin

neler olduğu hangi önlemleri aldığı hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin ne ölçüde uyduğu gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelemek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde saptamaktır.

3) Dava, nitelikçe Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından karşılanmayan zararın giderilmesi istemine ilişkindir. Bu nedenle bu tür uyuşmazlıklarda öncelikle zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası niteliğinde olup olmadığının tesbiti ile mükerrer ödemeyi ve haksız zenginleşmeyi önlemek için kurum tarafından hak sahiplerine bağlanan gelirin peşin sermaye değerinin Kurum'dan sorularak bildirilen miktarın en son zarardan indirilmesi suretiyle tazminatın saptanması gerektiği,

Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindedir. Somut olayda kazası olduğu halde diğer yönlerde işlem yapılmadığı dosya içeriğinden anlaşılmaktadır.

Bu yönde yapılacak iş, davacılar anne ve babanın maddi tazminat talepleri yönünden olayın iş kazası olduğu açık olmakla 506 sayılı Yasanın 24. maddesi gereğince işlem yapmaları kısaca Kurum'dan gelir bağlanması için kuruma başvurmaları giderek bu yönde dava açmaları için önel vermek ve verilen önelin sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davacılar ile davalılardan SSK'nın bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine, 1.7.2004 gününde oyçokluğuyla karar verildi

KARŞI OY YAZISI

İndirimde sıra hususu, ne genel hükümlerde, ne özel hükümlerde açıkça tanzim edilmiş değildir. Zarara ilişkin indirimlerin tazminata ilişkin indirimlerden daha önce yapılması, gerek bu kavramların muhtevassından ve gerekse bu kavramların yasadaki düzenleniş sırasından ortaya çıkmaktadır. Zarar Borçlar Kanununun 42.madde, tazminat ise 44.maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca zarar, borçlunun ödemesi gerektiği miktar demek olan tazminattan daha geniş ve ön kavramdır.

Diğer yandan, B.K. 43 indiriminin peşin değerden önce yapılması şeklindeki çoğunluk görüşü, Kanununun dar yorumlanması nedenine dayanmaktadır. Bu ilkedden, yani “en son peşin değer indirilir” düşüncesinden anlaşılmak lazım gelen ise; gerek ölüm ve gerekse iş göremezlik tazminat davalarında önce varsa evlenme şansı, sonra müterafık kusur, varsa işveren ödemesi ve sonra yine varsa geçici iş göremezlik ödeneği tenzilinden sonra en son olarak da peşin sermaye değerini tenzil edip tazminat miktarını bulmak olmalıdır. Yoksa bu düşünceden, peşin sermaye değerinden önce B.K. 43 göre indirim yapılmak gerekir şeklinde işin özüne hiç de uygun düşmeyen bir sonuç çıkarılamaz

Sorun, içtihat hukukunda hakkaniyet indirimi olarak adlandırılan indirim

sebebinin diğer indirim sebepleri arasındaki sırasının neresi olduğunda yatmaktadır. Esasen Borçlar Kanununun 43. maddesi hukuk mantığıyla okunduğunda doğru cevaba kolaylıkla ulaşılabilmektedir. Hakkaniyet indirimi BK.43. maddesinin 1. fıkrası hükmüne göre tazminatın nihai kapsamını belirleyen bir ölçüttür. Sigorta geliri tazminattan indirilmeden hakkaniyet indiriminin yapılması yasanın şümul kavramı ile bağdaşmaz. Çünkü sigorta geliri indirilmeden hakim önündeki rakam, hakkaniyet müdahalesini imkansız kılacak brüt bir rakamdır. Hakim her türlü normatif indirim yaptıktan sonra önüne gelen rakama hal ve mevkiin icabına göre müdahale gerekip gerekmediğine göre karar verebilecektir. Tüm indirimlerden sonra hakkaniyet değerlendirmesi yapılabilecektir. Öyle durum olur ki, sigorta geliri peşin değerinin çok yüksek olması sebebiyle hakim önündeki tazminat rakamından bu miktarın düşülmesinden sonra hakkaniyet müdahalesi gerekemeye bilir. Çoğu durumda da bu böyledir.

Ayrıca sigorta gelirinden önce hakkaniyet indiriminin yapılması, zarar vereni haksız şekilde zenginleştirmekte ve zarar gören aleyhine bir durum doğurmaktadır. Sözgelimi sigorta geliri öncesi tazminat tutarı 100.TL, sigorta geliri peşin değeri 50.TL, indirim oranı % 30 ise, hakkaniyetin sigorta gelirinden önce uygulanması halinde ödenecek tazminat: $100 \times \%30 = 70 - 50 = 20$.TL'dir. Yasanın ruhuna göre ödenecek tazminat ise $100 - 50 = 50 \times \%30 = 35$.TL'dir. Adalet, hak üzerine kuruludur. Tazminat alacaklısının hakkını, yöntemlerle oynayarak yok etmek, Adaletle uzaktır. Bu yöntem, büyük rakamlarda ürkütücü ve incitici farklara yol açmaktadır. Dairenin aksi doğrultudaki sadece bu yöne ilişkin uygulamasına belirtilen nedenlerle, özellikle yasanın sözüne ve özüne ve Adalet ilkelerine aykırı olduğundan karşıyım.